

PROLOOG

Het had al weken niet geregend.

Tjibbe woelde met zijn rechterhand door de gortdroge potgrond. Gortdroog.

Hij stond gebogen op het kleine balkon van zijn flat op het zuiden. Niks wilde hier groeien. Alles ging dood in de schrale wind of de brandende zon. 'Misschien een cactus,' mompelde hij binnensmonds, 'misschien dat zo'n taaie plant het hier zou redden.'

Om zijn ogen te beschermen tegen het daverend geweld van de zon had hij zijn bril met zonnekleppen opgezet. Het kon hem werkelijk geen barst schelen dat de meisjes achter de kassa van de supermarkt proestten wanneer hij bij het afrekenen die kleppen rechtovereind zette.

Honderdtwintig kilometer naar het noordoosten keek Duifje naar de dikke zwarte spin, die in de hoek bij de keukendeur onbeweeglijk wachtte op het mannetje dat haar zou bevruchten. Duifje dacht aan haar dochter, die twee weken geleden helemaal uit de Randstad was gekomen om zo'n vette spin met zachte hand, een glas en een ansichtkaart op te pakken en haar ver weg in de tuin te zetten.

Zou dit dezelfde spin zijn? Ze had gehoord dat spinnen, hoe ver je ze ook de tuin in bracht, altijd weer terugkwamen. Duifje rilde. De klok sloeg vier. Ze liep naar het aanrecht om theewater op te zetten, op haar tenen, om de spin niet te verjagen. Dan zou hij weglopen en kon ze hem niet meer in de

gaten houden. Waarom woonde haar dochter de dieren-vriendin in godsnaam niet gewoon in het huis naast haar? En waarom was er nooit meer een grote degelijke man bij haar komen wonen, die alle spinnen voor haar in de tuin zou zetten, hup, een glas erover, een harde ansichtkaart eronder, zij zou dan de keukendeur voor hem openen en hij zou de spin heel ver achter in de tuin in de heg zetten. Nou ja, er was wel een man geweest, dertig jaar lang, maar die was doodgegaan. En door het Lot was haar leven zo gelopen dat ze nu buiten woonde. Nooit de bedoeling geweest. ‘Ik heb het beste van twee werelden,’ riep ze tegen de vrienden die soms loe-gerden in het heerlijke huis aan het water. Behalve de vriend, die het niet kon laten zijn harde blik op de werkelijkheid te richten. Hij pakte dan haar beide handen en keek naar haar licht gekromde vingers. ‘Welke gek met artrose gaat er nou toch in een zompig moeras wonen?’ zei hij. ‘Ga toch naar het zuiden! Warmte, droge warmte. Dat heb je nodig!’

Bij hem hoefde Duifje zich niet groot te houden. Hij keek dwars door haar heen wanneer ze op de vraag van mensen of het niet eens tijd werd een weekje vakantie te nemen, steevast antwoordde: ‘Ik woon in een natuurgebied! Ik heb altijd vakantie!’

Waarom was ze in godsnaam uit de stad weggegaan?

I

‘Hup Duif!’

Daar zat Duifje Silleviss, gevallen. In de keuken. Toch weer gevallen, ondanks haar strategisch bewegen tussen de spullen in haar overvolle huis. Ze wreef over haar knie, strekte haar rechterbeen, stelde vast dat alles het nog deed. Toen keek ze om zich heen, veegde met een wijsvinger over de tegelvloer. ‘Moet hier nodig dweilen,’ stelde ze vast.

Daarna herhaalde ze: ‘Hup Duif!’, de aanmoedigingskreet van haar twintig jaar geleden gestorven man. Hiermee wist hij haar altijd weer op gang te krijgen wanneer ze het even niet meer zag zitten. Zelfs nu de cocktailshaker met zijn as op de plank tussen de kookboeken stond, werkte zijn bemoediging nog steeds. Ze kwam in actie, trok een stoel aan een poot dichterbij en hees zichzelf overeind.

Halverwege deze poging tot wederopstanding werd er op de keukendeur geklopt. ‘Ik kom eraan!’ riep ze, zich vastgrijpend aan de tafeland. ‘Ogenblikje!’

Wankel schoof ze naar de deur. ‘Een man,’ stelde ze vast. ‘Wie kan dat nou zijn?’

Ze ontgrendelde de deur en opende hem op een kier.

‘Goedemorgen,’ zei de man. ‘Bent u mevrouw Silleviss?’

‘Jazeker.’

‘Ik ben Tjibbe Werkman van Pluk de Dag. We hebben gemaild, u had vanmorgen tijd om eens te praten.’

Natuurlijk. Pluk de Dag. Ze was het niet vergeten, had zelfs stroopwafels gekocht voor bij de koffie.

Duifje opende de deur nu helemaal. Ze stak haar hand uit: 'Duifje Silleviis. Komt u verder.'

Ze ging hem voor, schoof een stoel bij de tafel. 'Gaat u zitten. Koffie?'

'Graag, daar ben ik wel aan toe. Het was een hele reis.'

Terwijl Duifje rommelde met het koffiezetapparaat, keek Tjibbe rond. Gezellig, dacht hij, een lekkere troep. Maar wel verse tulpen, en een bloeiende lidcactus.

'Alles in de koffie?'

'Zwart graag.'

Duifje zette de koffie op tafel, opende de trommel met stroopwafels. Ze voelde zich verlegen. Hier zat de man, de enige mens die had gereageerd op haar aanmelding bij stichting Pluk de Dag, waar je iemand kon bestellen die je à 25 euro per uur gezelschap zou houden.

'Voor twee uur,' had ze geschreven. 'Om mee te beginnen. Graag een man.'

Die 'man' had ze doorgestreept en veranderd in 'heer'. De heer had ze op het laatste ogenblik verwijderd en er weer 'man' van gemaakt. Dat klonk net iets beter dan 'heer', dat stond toch wat raar.

Er viel een stilte. Tjibbe dronk zijn koffie, Duifje liet haar kop koud worden.

'U woont hier mooi. Grote tuin ook.' Niet te gretig klinken, dacht hij, hoewel het eerste wat hij dacht toen hij over het tuinpad naar het huis liep, zag hoe rommelig die tuin erbij lag: 'Moet dringend de schoffel door.'

'Zullen we elkaar tutoyeren?' stelde Duifje voor, die beleefdheidskoe kordaat bij de hoorns vattend. Voor 25 euro per uur ging ze echt niet beschaafd zitten doen.

'Goed,' zei Tjibbe, 'goed idee. Ik ben dus Tjibbe, naar mijn grootvader. Enne... jij... eh... jij bent Duifje?'

'Ja, naar mijn grootmoeder.'

Ze schoot in de lach. Tjibbe grinnikte zachtjes mee. ‘Zo ging dat vroeger. Maar ik heb dat mijn dochter niet aangedaan. Dan had ze Sijgje geheten... Het is Valerie geworden.’

‘Ik vind Sijgje anders ook een leuke naam.’ Terwijl ze nu toch maar haar koud geworden koffie dronk, verzoon Duifje een andere opening. ‘Je schreef dat je behalve tuinieren ook pianospeelde?’

‘Jazeker. Ik heb zes jaar les gehad. Maar toen mijn vrouw stierf, heb ik de piano verkocht.’

‘Maar misschien... misschien kunnen we toch wel... nou ja... quatre-mains spelen. Dat is een van de dingen die ik mis... sinds Flip...’

‘Jij bent weduwe, dat schreef je. Dan kunnen we elkaar de hand geven.’

‘Kom mee,’ zei Duifje plotseling enthousiast. ‘Dan laat ik je de voorkamer zien. Daar staat de piano!’

Ze ging hem voor, hij kreeg niet de kans eens even goed om zich heen te kijken. Voor hij het wist zaten ze samen op het bankje voor de piano. IJverig sloeg Duifje de bladmuziek met de quatre-mains open: ‘Hier... hier is Diabelli. Kan jij de baspartij spelen? Anders doe ik het wel!’ Met stijve vingers probeerde Tjibbe de notenbalk te volgen. Duifje speelde langzaam, hem de gelegenheid gevend zijn weg op de toetsen te vinden. Terwijl hij ploeterend zijn best deed, keek ze even van opzij naar deze vreemdeling, waarmee ze binnen een halfuur na kennismaking al achter de piano zat!

Ik geloof dat we een klik hebben! dacht ze, de dag prijzend dat ze haar weerstand tegen kunstmatige kennismakingen overwon en had geschreven op de wervende tekst van Pluk de Dag.

‘Je hebt je best gedaan voor iemand die nooit meer speelt!’ zei Duif, nadat ze het boek met de Diabelli-quatre-mains had dichtgeslagen. ‘Hoelang heb je erover gedaan om hier te komen?’

‘In die ouwe diesel van mij... zeker twee uur. Er was ook nog een brug open... bij het Ketelmeer. Er moesten drie grote schepen dóór.’

‘Ja, de bruggen zijn verschrikkelijk, vooral als je de trein moet halen. ’s Winters is er weinig verkeer op het water. Maar zodra het seizoen begint... begin maart, dan moet je altijd een marge van een halfuur nemen wil je op tijd zijn. Heb je trek in een gebakken eitje met spek?’

‘Lekker. Vind je het goed dat ik even de tuin in loop?’

‘Ga je gang. Dan maak ik de lunch klaar.’

Terwijl ze haar schort voordeed, de pan vulde met reepjes ontbijtspek, de eieren brak, deed Tjibbe de keukendeur open. Op de drempel stond hij even stil, haalde diep adem.

Toen stapte hij het pad langs het huis op. Traag liep hij langs de grote hulstheg naast de keuken, langs de jasmijnstruiken die nog winters kaal stonden, de seringen, de ribes, alles alleen nog maar met beloftevolle zwellende knoppen... ‘Goeie hemel, wat een tuin,’ mompelde hij.

In de keuken dekte Duifje de tafel, in de pan spetterde het spek onder de eieren. Ze zette verse koffie, vouwde de servetten. Klaar! Ze liep naar buiten. Waar zat die man nou? Ze keek zoekend rond.

Even verderop zat haar gast op zijn knieën in de border. Met twee handen wroette hij in de vette zwarte aarde. Hij hoorde haar niet.

‘De eieren zijn klaar!’

Tjibbe schrok, kwam haastig overeind, zijn handen langs zijn broekspijpen afvegend. Hij voelde zich betrappt. ‘Sorry hoor. Ik moest weer even weten hoe het voelde.’

Hij dacht aan de zak potaarde op zijn kleine balkon in de stad, waar hij af en toe zijn handen in stak, diep, heel diep, om de aarde te voelen.

‘Kom mee, anders wordt alles koud.’

Terwijl hij zijn handen waste boven de gootsteen, dacht hij: Hoe leg ik het haar uit? Had hij zichzelf te vlug verraden? Maar de lucht die uit die dampende strook vochtige aarde opsteeg was zo onweerstaanbaar.

Zo zaten ze tegenover elkaar aan de ronde tafel te eten. Goddank, dacht Duifje, hij heeft tafelmanieren! Veegt zijn mond af voor hij zijn koffie drinkt.

‘Tuinier je graag? Je zat daar zo wellustig met je handen in de aarde te rommelen.’

‘Ja, o ja! Ik mis mijn tuin verschrikkelijk. Nooit gedacht dat ik het zo zou missen toen ik mijn huis verkocht. Maar dat was de enige oplossing. Ik heb geen pensioen en had ook niet echt gespaard. Dat is ook de reden dat ik mij heb ingeschreven bij Pluk de Dag. Een kleine bijverdienste.’

‘Heb je nog meer, eh, klanten?’

‘Jawel, een heel oude man waar ik twee keer per week mee wandel. Hij loopt slecht, maar wil van geen rollator weten. Dus we kuieren wat samen, hij aan mijn arm. En ik vond jouw advertentie zo grappig. Dat klopt dus!’

‘Vind je me grappig?’ Duif voelde zich helemaal niet grappig. Waar was ze aan begonnen.

‘Nou, je bent zeker geen doorsneevrouw. Met zo’n tuin!’

Haar tuin. Niet haar lange benen waarop ondanks haar tachtig jaar nog geen spatader te bekennen viel. Haar tuin. Zo verschoven de dingen waardoor je aantrekkelijk kon zijn. Ze had het liefst even met Flip ruggespraak gehouden, maar deze tuinman zou misschien afhaken wanneer ze plotseling in gesprek ging met een cocktailshaker.

Daar kierde het tuinhek. Verdomme, ze wilde niet gestoord worden. Dat broze begin, verkennen van de ander, dat verdroeg geen tussenkomst, alles kon nog verkeerd worden begrepen. Duif draaide zich om.

‘Ha Duif!’

Het was Rika, buurvrouw van vijf huizen verderop. Zonder kloppen duwde Rika de keukendeur open.

‘Wat ruikt het hier lekker!’

Tjibbe kwam half overeind, stak zijn hand uit.

Duifje stelde hem voor. ‘Tjibbe Werkman.’

‘Koffie, Rika?’

‘Maar ik wil jullie niet storen. Ik kwam alleen even je hark lenen. De mijne is spoorloos verdwenen. Eén keer de schuur niet op slot... foetsie!’

‘Je weet ’m te vinden.’ Ze drong niet verder aan. En Rika had de tact haar nieuwsgierigheid te bedwingen.

‘Ik weet de weg. Nou, eet smakelijk. Dag meneer...’

‘Werkman. Tjibbe Werkman,’ hielp hij haar. ‘Tot ziens.’

Weg was Rika. Duif zag hoe haar gast haar nakeek. Keurend. Met zo’n snelle mannenblik, van top tot teen.

‘Zijn jullie vriendinnen?’

‘Min of meer.’ Nu deed ze Rika onrecht. Ze wáren vriendinnen. Rika, die zo lekker voor haar kookte. Omdat ze geen zin had alleen te eten. ‘Eh ja, we zijn wel vriendinnen. Je bent hier op elkaar aangewezen. En we zijn allebei weduwe.’

Tjibbe leegde zijn kopje. ‘Zeg...’ Hij aarzelde. Maar hij moest dapper zijn, eerlijk ook. Hij was te oud om tijd te ver-

doen met beleefdheidsfrases. 'Ik wil je iets voorstellen.'

Duifje rechtte haar rug. Wat zou er nou komen? Een voorstel?

Hij aarzelde even. Maar toen kwam het hoge woord eruit: 'Wanneer je besluit... ik bedoel: wanneer we elkaar blijven zien... ik bedoel: wanneer je het ziet zitten om onze... eh... relatie voort te zetten, dan zou ik, ná de twee uur waar je mij voor betaalt, je gratis kunnen helpen in je tuin.'

Hij hoorde zichzelf praten. Bespottelijk, dacht hij. Wat moest Duifje van hem denken. Een zonderlinge freak...

Dat klopte. Wat een rare vent, dacht Duif. Die kwam hier om bij zijn karige AOW een zakcentje te verdienen en dan deed hij haar dit vreemde verzoek.

'Je valt op mijn tuin!'

'Zo is het!' sprak Tjibbe plotseling vastbesloten. 'Je tuin is heel aantrekkelijk!'

‘Waar in Amsterdam zou hij wonen?’

Duif lag in de hangmat. Flip lag naast haar. Ze had de cocktailshaker in een wollen doek gewikkeld, zelf lag ze onder een roodgeruite plaid. Idioot natuurlijk om in maart buiten in de hangmat te liggen. Maar voor haar was dit de beste plek om na te denken. En geen betere gesprekspartner dan haar dooie man. Ze nam hem als een ingebakerde baby in haar armen en wiegde de hangmat heen en weer, haar benen bungelend over de rand.

‘Waarom ik zo graag terug naar Amsterdam wil? Mijn leven krimpt hier. Dat zie je toch? Daarom heb ik op die site gereageerd. Betaald gezelschap, het schijnt booming te zijn. Met die tweeënhalf miljoen ouwe mensen is er een hele nieuwe markt ontdekt...’

Ze dacht aan haar laatste bezoek aan de stad. Ze vroeg zich af waarom het haar zo vreemd gelukkig maakte, heen en weer lopen in de Beethovenstraat. Praatje maken met Karel, de groenteman. Wachten op haar beurt bij Hergo, de slager. Iedere keer weer als een kind zo blij wanneer de jongens achter de toonbank haar nog kenden, h erkenden. Het moest toch mogelijk zijn iets kleins te vinden, plek voor een bed en een werktafel, haar boeken, daar het vogeltje van Mir o aan de muur.

‘Eigenlijk heb ik een dubbele agenda. Ik laat iemand komen om mij gezelschap te houden, maar ik wil hem alleen gebruiken om weer contact te krijgen met de stad.’